

Statleg tilsyn – berre kontroll eller noko meir?

Geir Sverre Braut
Helse Stavanger HF

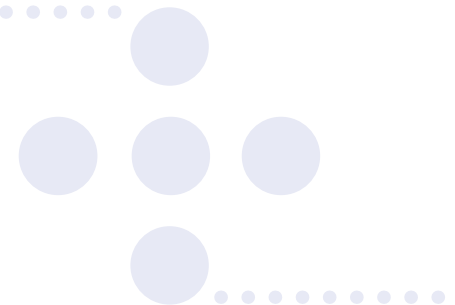
Lillestrøm, 19. april 2018

Statleg tilsyn

- Eit av mange verkemiddel for å følgja opp lovkrav
- Utøving av (stats-)makt
- Kontrollmekanisme
- Avgrensa høve til å overprøva skjønnet, jf. juridisk teori om «fritt skjønn» / «forvaltningsskjønn»
- Men tilsyn kan kombinerast med behandling av klagar på forvaltningsvedtak, og då er skjønnsrommet ofte større
- (St. meld. nr. 17 (2002-2003), NOU 2004:17)
- (NOU 2015:11 (avsnitt 5.8) og **NOU 2017:12 (kap. 14)**)

Formål med tilsyn

- Tja, det er slett ikkje alltid like klårt
- **Rettstryggleik** for innbyggjarane og private verksemdar
- **Tillit** til tenesteytarane, både offentlege og i marknaden
- Grunnlag for **læring og kvalitetsutvikling**
- **Tilsyn gir godt innblikk i kor tenester og produkt sviktar**

Aktuelle strategiske element

- Avdekkja svikt? («Safety 1»)
- Synleggjera god praksis? («Safety 2»)
- Involvering av brukarar?
- Involvering av verksemdene sjølve?

Verkar då tilsyn?

- Lite systematisk kunnskap, nasjonalt og internasjonalt
- Tilsynet kan verka berre ved at «det er der»
- Ofte god effekt der ein har gjennomført tilsyn
- Føresetnader:
 - Forankra i linjeleiinga
 - Verksemda har kompetanse til å følgja opp
 - Funna blir opplevde som relevante, og fagleg grunngitte
- Men spreiningseffekten er dubiøs!

Eit «case»

- Statleg tilsyn med kommunale arkiv
- Inspirert av Difis «dialogbasert tilsyn»
 - Helgøy & Serigstad: Konsulent meir enn revisor. Rokkansenteret notat 9/2004
- Utfordring: **Kontrollera OG understøtta**
- Tilsyn gjennomført som tilpassa systemrevisjon
 - Varsel og innhenting av dokumentasjon
 - **Skisse til tilsynsrapport** sendt til kommunen før sjølve tilsynet
 - Tilsynsbesøk med intervju og verifikasjonar
 - Utkast til tilsynsrapport
 - Endeleg tilsynsrapport **med kommunens tilbakemelding**

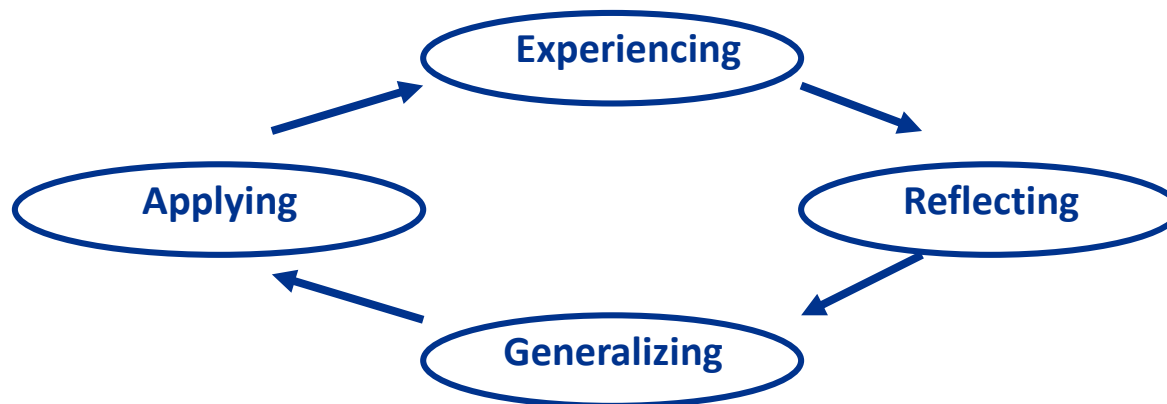
Resultat

- Tilsynet støtta opp om kommunens egne behov
- Tilsynet stimulerte til fagleg refleksjon
- Tilsynet gav betre ankerfeste for arkivet i organisasjonen
- Tilsynet blei oppfatta som dialogbasert
- Tilsynet er arbeidskrevjande for kommunane
- Tilleggsobservasjonar
 - Leiinga (les: rådmannen) møtte opp
 - Kvart tilsyn medførte i snitt 75 timars arbeid **i tilsynet**
- https://www.idunn.no/nkt/2017/01-02/statlig_tilsyn_bare_kontroll_eller_noe_mer_-_dialogbaser

Experiential learning (Kolb m.fl.)

The process through which the learner constructs knowledge, skill, and values through ***direct experience***

(Association for Experiential Education, cfr. Camille J. Bunting (2006))

It is the ***experience by itself that is basis for learning***
Then, what about ***indirect experience***?

Dersom målet er læring.....

.....er det rimeleg å leggja til grunn at formidlinga av erfaringane må:

- følgja hendinga **så raskt som mogeleg**,
- sikra **deltaking** frå dei som er/har vore innblanda,
- presentera ei **god forteljing** som dei aktuelle kan kjenna seg igjen i, gjerne gjennom bruk av multimodale tekstar,
- opna for å **snakka om uvisse**,
- opna for **spørsmål** utanfrå og innanfrå.

Og kor har vi då tilsyn?

- følgja hendinga **så raskt som mogeleg**, (**betre no enn før**)
- sikra **deltaking** frå dei som er/har vore innblanda, (**veldig avhengig av tilsynsmetode**)
- presentera ei **god forteljing** som dei aktuelle kan kjenna seg igjen i, gjerne gjennom bruk av multimodale tekstar (**ikkje så ofte?**)
- opna for å **snakka om uvisse** (**tilsyn må konkludera**)
- opna for **spørsmål** utanfrå og innanfrå (**varierende**)

Ein mogeleg konklusjon

- Dersom det primære formålet er læring, så er **ikkje** tilsyn det beste verkemidlet.
- Men dersom ein gjennomfører tilsyn, t.d. av omsyn til rettstryggleiken, så vil **godt tilsyn skaffa fram masse kunnskap** om tenester og produkt.
- og det vil vera **sløsing dersom ein ikkje bruker denne kunnskapen** til læring.
- Tilsyn, og god statleg myndigheitsutøving, kan føra til: **Ansvarleggjering. Kontekstualisering. Spegling.**
- **Men: Tilsynet må engasjera!!!**